

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KONINA ZA 2021 rok

Zakres realizacji zadań z dziedziny przeciwdziałania narkomanii przez organa administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, określony został w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z art. 10 tego dokumentu - przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizując ustawowy obowiązek, Rada Miasta Konina przyjęła Uchwałą nr 813 z dnia 31 października 2018 r. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina na lata 2019 - 2021, którego głównym celem jest przeciwdziałanie rozszerzaniu się zjawiska narkomanii i towarzyszącym jej problemom na terenie miasta. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina na lata 2019 - 2021 był spójny z zadaniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który został ujęty w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

Na podstawie art. 11 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii organ wykonawczy gminy sporządza do 31 marca raport z wykonania w danym roku gminnego programu przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji i przedkłada go Radzie Miasta.

Prezentowany raport przedstawia - skumulowane w pięciu głównych kierunkach - działania podejmowane w 2021 roku w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina na lata 2019 - 2021.

Źródłem finansowania Programu są środki wpływające do budżetu miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Narkomania jest chorobą. Najważniejsze, aby osoba uzależniona uświadomiła sobie ten fakt i poszukała profesjonalnej pomocy. Im wcześniejsza diagnoza - tym lepsze skutki terapeutyczne i większe szanse na powrót do normalnego życia. Leczenie i rehabilitacja uzależnień obejmują szerokie i interdyscyplinarne spektrum zagadnień natury biologiczno-medycznej, psychologicznej oraz społecznej. Postrzegane są jako kompleksowe podejście do zagadnienia terapii, polegające na: identyfikacji problemu, dostarczeniu wsparcia, na zapewnieniu dostępu do opieki zdrowotnej oraz możliwości integracji społecznej osobie doświadczającej problemów, spowodowanych przez używanie jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej (WHO, 1996).

Mając na względzie potrzebę zwiększania pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od narkotyków, Miasto Konin kontynuowało w 2020 r. realizację zadania publicznego pod nazwą „ Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym”.

Realizacja zadania obejmowała zarówno poradnictwo oraz terapię dla osób uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych (a także eksperymentujących z nimi) jak i terapię dla rodzin tych osób. Praca terapeutyczna prowadzona w Punkcie Konsultacyjnym miała charakter:

1. poradnictwa terapeutycznego - obejmującego udzielanie porad oraz psychoedukację indywidualną i grupową. Działania profilaktyczne realizowane były przez wykwalifikowanych terapeutów, psychiatrę, psychologa. Obejmowało również psychoedukację osób uzależnionych oraz ich rodzin. Prowadzona działalność konsekwentnie dążyła do zmniejszenia zagrożenia uzależnieniem od substancji odurzających i wzrostu świadomości wśród młodych ludzi, jak

i rodziców, a co za tym idzie wzrostu troski o własne zdrowie i rozwój osób objętych tymi oddziaływaniami,

2. poradnictwa/pośrednictwa - obejmowało prowadzenie porad psychologicznych, psychiatrycznych, zawodowych. W Punkcie prowadzone było również poradnictwo prawne,
3. postrehabilitacji/postresocjalizacji - obejmowała edukację w zakresie prozdrowotnym, pomoc w znalezieniu mieszkania, miejsca w placówkach ambulatoryjnych. Prowadzono edukację w zakresie usamodzielniania w życiu prywatnym. Prowadzono grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz dla osób współuzależnionych.

W 2021 r. ze względu na pandemię zmienił się charakter realizowanych zadań w głównej mierze miały one charakter porad telefonicznych, kontaktów na facebooku albo zajęć prowadzonych bezpośrednio w placówce.

W okresie sprawozdawczym udzielono ogółem w Konińskim Punkcie Konsultacyjnym 744 porad: psychologicznych (20 godzin), psychiatrycznych (20 godzin) i terapeutycznych (912 godzi). Każdej zgłaszającej się do Punktu osobie oprócz porady diagnostycznej udzielono wsparcia, każda z nich w zależności od rodzaju i zaawansowania problemu motywowana była do podjęcia odpowiedniego leczenia (ambulatoryjnego lub stacjonarnego) oraz otrzymywała informacje o adresach placówek stacjonarnych i poradniach leczenia uzależnień. Pomocy udzielano również w formie porad telefonicznych.

Osoby uzależnione i współuzależnione mogły skorzystać z oferty Punktu Konsultacyjnego, która koncentrowała się przede wszystkim na :

- motywowaniu osób uzależnionych i współuzależnionych do udziału w terapii (około połowa korzystających z punktu wyraziła chęć udziału w terapii),
- kierowaniu osób potrzebujących pomocy do stosownych instytucji,
- proponowaniu różnych wariantów pomocy w zależności od zdiagnozowanego problemu,
- przekazywaniu zainteresowanym zgłaszającym się do punktu aktualnych informacji na temat miejsc specjalistycznej pomocy oraz kompetencji poszczególnych służb,

- pomocy w znalezieniu mieszkania,
- pomocy w znalezieniu pracy (w ramach staży zawodowych finansowanych z projektów UE – 10 osób),
- pomocy w pisaniu dokumentów aplikacyjnych,
- pomocy w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych,
- pomocy w przekwalifikowaniu się,
- pomocy w rehabilitacji zdrowotnej,
- kierowaniu osób do leczenia specjalistycznego,
- pomocy prawnej.

Kolejnym ważnym elementem systemu zwiększającego dostępność pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków są placówki leczenia uzależnień. Na terenie Konina w 2021 r. funkcjonowały: 3 poradnie, 2 Dienne Oddziały Leczenia Uzależnień oraz 1 Oddział Leczenia Uzależnień.

Leczenie narkomanii jest zazwyczaj procesem długotrwałym, obejmującym kilka sfer: fizyczną, psychiczną, moralną, a także społeczną. Wybór odpowiedniego rodzaju placówki jest niezmiernie ważny, ponieważ podjęte leczenie powinno być dostosowane do indywidualnych potrzeb osoby uzależnionej. Wybór formy leczenia zależy w dużej mierze od postawionej diagnozy. Celem terapii narkotykowej jest poprawienie jakości życia (zdrowie fizyczne i stan psychiczny), odstawienie substancji odurzających i dążenie do całkowitej abstynencji. Terapia pozwala przejść odpowiedzialność za własne zachowania, radzić sobie w codziennych sytuacjach oraz momentach stresowych bez sięgania po substancje psychoaktywne.

Uzależnieni uczą się rozpoznawać mechanizmy towarzyszące chęci sięgania po narkotyki, ćwiczą asertywność, dążą do nauki swobodnej komunikacji społecznej oraz nawiązywania zdrowych relacji z bliskimi. Wszystkie te działania prowadzą do zatrzymania rozwoju choroby. Do ośrodków stacjonarnych nie powinny być kierowane osoby, które rozpoczynają eksperymentowanie z narkotykami.

Dla nich znacznie korzystniejsza jest oferta poradni leczenia uzależnień. Czas leczenia w placówce ambulatoryjnej wynosi od 3 do 12 miesięcy, w zależności od programu oferowanego przez poradnię oraz od postępów pacjenta.

Na terenie Konina w 2021 r. w dwóch poradniach leczenia uzależnień (ul. Wojska Polskiego i Powstańców Styczniowych) leczyło się około 372 osoby uzależnione od środków psychoaktywnych. Zdecydowaną większość stanowią w tej grupie osoby z uzależnieniami krzyżowymi (od dwóch i więcej środków) w mniejszości – jak wynika z obserwacji pracowników poradni – są osoby uzależnione wyłącznie od narkotyków, np. w Poradni Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych przy ul. Wojska Polskiego z narkotykowego uzależnienia leczyło się w 2021 roku 10 osób. Dane, którymi dysponują poradnie nie tylko pokazują skalę problemu, ale też od kilku lat świadczą o wzroście świadomości osób uzależnionych, co do możliwości otrzymania specjalistycznej pomocy w rozwiązaniu swojego problemu.

Leczenie stacjonarne przynosi niewątpliwe korzyści w przypadku gdy dotychczasowe formy pomocy nie odniosły skutku. Czas leczenia wynosi wtedy od 3 do 24 miesięcy. Dominują jednak programy dwunastomiesięczne. W Koninie w 2021 r. w obu Dziennych Oddziałach Leczenia Uzależnień leczyło się 30 osób, a w Oddziale Leczenia Uzależnień - 12 osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Szkody wynikające z nałogowego zażywania narkotyków są odczuwalne nie tylko przez osobę uzależnioną, ale także przez jej najbliższe otoczenie. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, wśród ich m.in. osłabienie i rozpad więzi rodzinnych. Współuzależnienie - bo o nim mowa - rozumiane jest zatem jako zaburzona adaptacja do trudnej sytuacji, poprzez utrwalenie specyficznych wzorców funkcjonowania i reagowania, które rozwijają się w okresie utrzymywania relacji z osobą uzależnioną. Osoby współuzależnione stosują różne strategie zaradcze, aby sobie poradzić ze stresującymi wydarzeniami związanymi z uzależnieniem. W miarę rozwoju współuzależnienia nasilają się destrukcyjne mechanizmy adaptacyjne, które służąc utrzymaniu równowagi w rodzinie, jednocześnie powodują pogorszenie stanu zdrowia oraz sprawność funkcjonowania psychospołecznego u osoby współuzależnionej. Nie ulega wątpliwości, że współuzależnienie jest zaburzeniem przystosowania i w wielu takich przypadkach korzystne jest podjęcie psychoterapii - niezależnie od woli osoby uzależnionej do podjęcia swojego leczenia. Ten rodzaj psychoterapii zapewnia wsparcie osobie współuzależnionej i pomaga jej zrozumieć niekorzystne mechanizmy

jakie nią kierują (i często podtrzymują uzależnienie) oraz sprzyja wprowadzeniu zdrowszych i bardziej skutecznych sposobów funkcjonowania. W związku z tym poradnie leczenia uzależnień w Koninie swoją ofertę kierują również do osób współuzależnionych - w 2021 roku z ich pomocy skorzystało około 302 osoby należące do tej grupy.

Do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych każdego roku wpływają wnioski o skierowanie na leczenie osób, które nie tylko mają problem z nadużywaniem alkoholu, ale też narkotyków, dopalaczy, leków lub są uzależnione od hazardu. Komisja stara się zmotywować te osoby do leczenia w odpowiednich poradniach leczenia uzależnień, a następnie monitoruje przebieg ich leczenia. W roku 2021 prowadzono postępowanie wobec 7 osób uzależnionych nie tylko od alkoholu, ale i narkotyków bądź innych środków psychoaktywnych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.

Nadrzędnym celem zadania publicznego o nazwie „Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym” było zwiększenie świadomości wśród osób dotkniętych problemem narkotykowym o dostępności do profesjonalnej pomocy, a tym samym zmniejszenie społecznych i indywidualnych zagrożeń uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Stały cel to również poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób z problemem narkotykowym oraz rodzin tychże osób. Realizacja zadania obejmowała w 2021 r. także prowadzenie poradnictwa dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków. Najczęściej właśnie podczas tych wizyt w Punkcie rodzice i bliscy osób sięgających po środki psychoaktywne, dopiero uświadamiali sobie, że sami też potrzebują pomocy. W ramach Punktu Konsultacyjnego działała grupa wsparcia pod nazwą „Wspólnota św. Jakuba – 12 Kroków dla Chrześcijan”, w której pomoc uzyskać mogły osoby uzależnione i współuzależnione. Spotkania tej grupy odbywały się w pierwszy i trzeci piątek miesiąca. W 2021 r. kontynuował swoją działalność Klub Pacjenta w którym spotkania odbywały się w soboty.

Miasto Konin, realizując Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019-2021, utrzymywało w roku 2021 stałą współpracę z poradniami leczenia uzależnień, które prowadziły poradnictwo i terapię dla rodziców młodzieży z problemem narkotykowym. Rolę edukacyjną dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków pełnił zespół motywujący Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Konina, informując podczas rozmów bezpośrednich i telefonicznych o możliwościach skorzystania na terenie Konina z pomocy terapeutycznej

i prawnej. Motywowano je do podjęcia własnej terapii ze względu na współuzależnienie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Uzależnienie od narkotyków powoduje nieobliczalne szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Istotne koszty społeczne tego zjawiska sprawiają, że coraz pilniejszą potrzebą staje się zintensyfikowanie działań zmierzających do ograniczenia używania środków odurzających we wszystkich grupach wiekowych, szczególnie dotyczy to dzieci i młodzieży. Rozwój technologiczny powoduje łatwiejszy dostęp młodych ludzi do substancji psychoaktywnych i środków odurzających.

Dlatego w ramach działania Punktu Konsultacyjnego w 2021 roku prowadzone były zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Trudno oszacować liczbę osób korzystających z tej formy pomocy gdyż ze względu na pandemię część zajęć prowadzona była za pomocą Internetu. Tematyka spotkań obejmowała między innymi następujące obszary:

- Zapobieganie nawrotom choroby (w każdy poniedziałek zajęcia prowadził Specjalista Psychoterapii Uzależnień);
- Uzależnienie (zajęcia w trzy pierwsze środy miesiąca prowadzone przez Psychologa oraz Specjalistę Psychoterapii Uzależnień);
- Współuzależnienie DDD/DDA. Jak nadużywanie narkotyków przez rodzica/partnera wpływa na funkcjonowanie rodziny (zajęcia prowadzone w czwartki przez Specjalistę Psychoterapii Uzależnień);
- Przemoc w rodzinie (zajęcia prowadzone w piątki przez Psychologa);

Zakres działalności edukacyjnej, wychowawczej, informacyjnej i zapobiegawczej reguluje art. 19 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z nim działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna obejmuje:

- promocję zdrowia psychicznego;
- promocję zdrowego stylu życia;

- informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach;
- edukację psychologiczną i społeczną;
- edukację prawną;
- działania interwencyjne.

Zadania realizowane w tym obszarze w większości były finansowane w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Programy profilaktyczne realizowano w różnych formach w szkołach, placówce opiekuńczo – wychowawczej oraz 22 funkcjonujących na terenie miasta placówkach wsparcia dziennego jak: świetlice środowiskowe, środowiskowe ogniska wychowawcze i świetlice socjoterapeutyczne.

W 2021 r. prowadzenie placówek wsparcia dziennego powierzono 6 organizacjom pozarządowym. Główną przyczyną, dla której dzieci kierowane są do placówki wsparcia dziennego, jest bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Placówki świadczą pomoc adekwatną do potrzeb dzieci i - mimo skromnych warunków - prawidłowo realizują swoje zadania. Ich praca pozytywnie wpływa na rozwój osobowości dzieci, ich postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności. Placówki wsparcia dziennego funkcjonują w trzech zasadniczych obszarach wsparcia dzieci i młodzieży ze środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem:

- w obszarze wsparcia biologicznego tj.: zapewnienie posiłku, bezpiecznego miejsca umożliwiającego spędzanie wolnego czasu, odrabianie lekcji;
- w obszarze organizacji czasu wolnego tj.: dostarczanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu, promowanie rozwoju zainteresowań wychowanków, pomoc w nauce;
- w obszarze wsparcia terapeutycznego (świetlice socjoterapeutyczne) tj.: pomoc w przezwyciężaniu trudności i niepowodzeń szkolnych, pomoc w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych i sposobów pozytywnego reagowania w sytuacjach trudnych, pomoc w zakresie budowania i podtrzymywania pozytywnych relacji z otoczeniem.

Na terenie Konina placówki wsparcia dziennego funkcjonują w dwóch formach – opiekuńczej i specjalistycznej. 9 świetlic środowiskowych i 7 środowiskowych ognisk wychowawczych to placówki wsparcia dziennego funkcjonujące w formie opiekuńczej. Zapewniają dzieciom i młodzieży opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań. Specjalistyczne placówki wsparcia dziennego - 6 świetlic socjoterapeutycznych - zapewniają socjoterapię, terapię, korekcję, kompensację, logopedię; realizują indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprophylaktyczne.

Ze względu na pandemię placówki ograniczyły swoją działalność zajęcia prowadzone były w formie zdalnej.

Jednym z działań realizowanych w środowisku dzieci i młodzieży w ramach Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina w 2021 r. była organizacja XXVI Olimpiady wiedzy o środkach psychoaktywnych. W związku z pandemią znacznie została ograniczona formuła konkursu. Wzięli w niej udział uczniowie z 16 konińskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Przedsięwzięcie to realizuje co roku Towarzystwo Inicjatyw Obywatelskich (TIO). W 16 szkołach z terenu Konina przeprowadzono konkurs plastyczny. Każda ze szkół wyłoniła trzech laureatów najlepszych prac. Hasło konkursu XXVI olimpiady to „Uzależnia mnie tylko zdrowe życie”

W II etapie olimpiady przeprowadzono konkurs wiedzy na podstawie opracowanych przez TIO testów. W każdej szkole powołano komisję, która:

- sprawdziła zasób wiedzy profilaktycznej uczniów,
- oraz oceniła przygotowane przez uczniów prace plastyczne.

W siedzibie TIO powołano komisję, która sprawdziła przygotowanie dzieci i młodzieży do udziału w konkursie wiedzy nt. uzależnień oraz wyłoniła laureatów prac plastycznych. Laureaci zostali nagrodzeni.

Jak co roku (mimo że nie jest finansowany ze środków Programu profilaktyki) podkreślić warto realizację Programu „Konińska Karta Rodziny 3+”, który stanowi istotny element działań profilaktycznych w naszym mieście. Promuje bowiem to co w profilaktyce jest najważniejsze - rodzinę, wzmacnia więzi rodzinne, poprawia wzajemną komunikację, pozwala wspólnie spędzać wolny czas, lepiej się poznawać i - co za tym idzie - lepiej się rozumieć. Nie ulega wątpliwości, że wszystkie wymienione elementy minimalizują ryzyko wystąpienia uzależnienia w rodzinie.

Program cały czas rozwija się, cieszy się coraz większym zainteresowaniem nie tylko ze strony mieszkających w Koninie dużych rodzin, ale też ze strony różnych placówek i instytucji, deklarujących różnego typu ulgi, zniżki dla posiadaczy tej karty.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii

Samorząd Miasta Konina konsekwentnie stara się współpracować ze wszystkimi organizacjami pozarządowymi, instytucjami oraz osobami fizycznymi, które w jakikolwiek sposób mogą przyczynić się do rozwiązywania problemów narkomanii.

Z budżetu miasta w 2021 r. 100 000,00 zł trafiło na realizację zadania publicznego „Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym”. Realizator zadania: Stowarzyszenie Profilaktyki Społecznej „ETAP”.

5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontaktu socjalnego.

Zadania w tym obszarze realizował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

W 2021 roku z pomocy MOPR korzystały 22 rodziny, w których występował problem narkotykowy. Pracownicy Ośrodka objęli te rodziny poradnictwem interdyscyplinarnym. Istotnym elementem pracy z rodziną była praca socjalna i kontrakt socjalny. Działania te miały przede wszystkim wzmocnić rodzinę, a także pobudzić do aktywnego włączania się w przezwyciężanie trudnej sytuacji.

Ogółem na realizację Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Konina wydatковано w 2021 r. kwotę **101 885,79 zł** / z rozdziału 85153 – przeciwdziałanie narkomanii/